

BÖLÜM 33

AŞI UYGULAMALARINDA ENFEKSİYON KONTROLÜ

Coşkun Fırat ÖZKEÇECİ¹
Eda BALAMTEKİN²

33.1. Giriş

Bağışıklama, büyük salgınlara, toplu ya da bölgesel çok sayıda ölüme neden olan hastalıklardan korunmanın en etkili yoludur. En etkili koruyucu sağlık önlemlerinden birisidir ve bağışıklık sisteminin uyararak bulaşıcı hastalıklara karşı kişinin korunmasını sağlar. Aşılama ile bağışıklık sistemi; vücuda giren maddenin yabancı olduğunu algılar, ardından savunmasını sağlar ve unutmamak üzere hafızasına kaydederek konağı savunur.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), çocukluk çağı aşılarının; çocukların ve gelecek nesillerin sağlığına olan önemini vurgulamak için 1974'te dünyada "Genişletilmiş Bağışıklama Programını" başlatmıştır. Türkiye'de de ise 1981 yılında bu program Sağlık Bakanlığı sorumluluğunda başlatılmış olup, 1985'ten itibaren "Türkiye Aşı Kampanyası" adı altında hız kazanarak aşılama yaygınlaşarak devam etmiştir. Ülkemizde aşı uygulamaları için ayrılan bütçe 2000'li yılların başında 5-10 milyon dolar iken 2013'te bu rakam 100 milyon dolarını aşmıştır. Dünyadaki gelişmeler yakından takip edilerek kapsamı genişletilen ve değiştirilen ulusal bağışıklama programı ile sağlıklı çocukların aşılmasına düzenli olarak devam edilmektedir. Bu kapsamda bebeklerin ve çocukların tamamına

¹ Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD.,
coskunfirat3@hotmail.com

² Uzm. Hemşire, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Enfeksiyon Kontrol Komitesi. edabalam@gmail.com

ve enjektörler aşının yapıldığı aynı odada bulunan etiketli, delinmez kaplara derhal atılmalıdır. Kullanılmış iğneler asla tekrar kapatılmamalıdır.

Sonuç olarak; salgın hastalıklarla mücadelenin çok önemli bir kısmı olan aşılama uygulamalarında; temel görevi hastalıkların yayılmasının önlenmesi olan, aşırıyı uygulayan kişi, aşı uygulamadan önce, uygularken ve uygulama sonrasında rutin enfeksiyon kontrol önlemlerini almalıdır. Temiz yüzey, antisepsi ve atık imhası kurallarına uyulmalıdır. Soğuk zincirin devamlılık gerektiren bir durum olduğu, aşuların transportu ve muhafazası esnasında aşının bozulmaması ya da etkisinin azalmaması için uygun ısının ve bu ısının devamlılığının sağlanması gerektiği unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Abbas AK, Lichtman A, Pillai S. Basic Immunology: Functions and Disorders of the Immune System, 6e: Sae-E-Book. Elsevier India. 2019
- Arısoy ES, Çiftçi E, Hacımustafaoğlu M, Kara A, Kurugöl LZ, Somer A, Tezer H. Önceden sağlıklı çocuklarda aşılama: Türkiye Cumhuriyeti ulusal bağışıklama çizelgesinde yer alan ve almayan aşılarla ilişkin uygulama önerileri-2020. Çocuk Enfeksiyon Dergisi.2020;14(3),180-193.
- Cook IF. Sepsis, parenteral vaccination and skin disinfection. Human vaccines & immunotherapeutics. 2016;12(10):2546-2559.
- Del Mar CB, Glasziou PP, Spinks AB, Sanders SL. Is isopropyl alcohol swabbing before injection really necessary?. Medical journal of Australia. 2001:174(6).
- England PH. Immunisation against infectious disease (The Green Book). London: The Stationery Office;2017.
- Ezeanolue E, Harriman K, Hunter P, Kroger A, Pellegrini C. General best practice guidelines for immunization. Best practices guidance of the Advisory Committee on Immunization Practices (ACIP). 2019. Son erişim tarihi: 26.12.2021. Şu adresten edinilebilir: Centers for Disease Control and Prevention, www. cdc. gov/vaccines/hcp/acip-recs/general-recs/downloads/general-recs. pdf.
- Kimberlin DW, Barnett ED, Lynfield R, Sawyer MH, Committee on Infectious Diseases, & American Academy of Pediatrics. Red book: 2021–2024 report of the Committee on Infectious Diseases. 2021.
- Objio T. Vaccine storage and handling and vaccine administration. 2019. Son erişim tarihi: 26.12.2021. Şu adresten edinilebilir: <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/85350>
- Public Health Agency of Canada. National vaccine storage and handling guidelines for immunization providers. 2015. Son erişim tarihi: 27.12.2021. Şu adresten edinilebilir: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/publications/healthy-living/national-vaccine-storage-handling-guidelines-immunizationproviders-2015.html>
- Scholtz M, Duclos P. Immunization safety: a global priority. Bulletin of the World Health Organization. 2000;78, 153-154.
- St-Amant O, Lapum J, Dubey V, Beckermann K, Huang CS, Weeks C, English K. Vaccine Practice for Health Professionals: 1st. Canadian: Canadian Edition; 2020.
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Aşı ile Önlenilebilir Hastalıklar Daire Başkanlığı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı. Son erişim tarihi: 26.12.2021. Şu adresten edinilebilir: http://www.phd.org.tr/19kongresunum/bekirmutlu_gungor.pdf
- Wolicki J. Vaccine storage and handling; Vaccine administration. 2020. Son erişim tarihi: 26.12.2021. Şu adresten edinilebilir: <https://stacks.cdc.gov/view/cdc/99534>

World Health Organization, & World Health Organization. Department of Immunization. Immunization in practice: a practical guide for health staff. World Health Organization. 2015. Son erişim tarihi: 26 Aralık 2021. Şu adresten edinilebilir: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/193412>

World Health Organization. Training for mid-level managers (MLM): module 1: cold chain, vaccines and safe-injection equipment management. World Health Organization. 2020. Son erişim tarihi: 27.12.2021. Şu adresten edinilebilir: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/337052/9789240015630-eng.pdf>